

מסורת הש"ס

(א) [ג'ל' למילא], (ב) [מס' תרומות פ"ו], (ג) [ג'ל' י"ח]; (ד) [מס' כהן], (ה) [קול' ל'ש"ך]; (ו) [וע"ש מוס' סוכה לו, ד"ה אהרן ומוס' מילין סד, ד"ה כוונתן].

תורה אור השלם

1. בי הגה הרשעים ידרכון קשת בוננו חצם על יתר לירות בנו אפל ל'ש"ך לב: תהלים י"ב לא תאמרו קשר לכל אשר יאמר קצם הנה קשר ואת מורא לא תיראו ולא תעריבו: ישעיהו י"ב
2. מה קר פה ומי לך פה בי חצבת לך פה קבר חצבי מרום קברו חקקי סבלע משקן לו: ישעיהו כ"ב טו
3. הבה י' משלשך טליליה גבר ויתן עטתו: ישעיהו כ"ב י"ז
4. והצדור אשר בו הנהג בגדי זיהו פרמים וראשו יתקד פרוע ועל שפם יעטו וקטמו קטמו יקרא: יקרא י"ב מה
5. צנפו יצנפו צנפה בדר אל ארץ רחבת ידים שמה תמות וקמת מרבבות בלודך קלון בית אדנך: ישעיהו כ"ב י"ח

גליון הש"ס

גמ' א"ל ואי קרי לבו רועה צא: ע"פ ג' דף טז ע"פ מוס' ד"ה דלר"י:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה קשר וכו' דנענעו צ"ד נאמנין וכו' אינו נאמנין הס"י:

לעזי רש"י

דרות"א [רידור"ט]. סוגי המזויק את הויתים תחת הקורה בבית-הבד.

מוסף רש"י

לעקל בית הבר. כמין קופה מסורגת כמורה ואמרי סמיטת הוימים טמן הגפת צלמו עקל ומניח עליו קורה ומכניחו להולא המסקה השאל (ע"ז עה).

זה בורר פרק שלישי סנהדרין

אוספין כשרין. דמני למיכלניהו קודם זמן הדיבור: ואולי ענין אספי להו. כשזלי המעות והוו להו סומרי שביעית ורמננה אמר לאכלה ויקרא כהן ולא לחסורה (ע"ז סב). והכי משמע מתניין בתחלה לאלו הפסולין עכשיו משום סומרי שביעית היו קורין אותן אוספי שביעית וכשרין משרבו האנסין חזרו לקרות את האוספין סומרין ופסולין: ארנונא.

מס שבוה המלך מן התבואות כך וכך כורין מן השדה לשנה: פוקו זרעו **שביעית.** שביעית זמן היה לרצון דשבלה קדושת הארץ: כרינ. מריש: אמר להו. ריש לקיש: כהן וחורש. זה כהן הוא שחורש שביעית דלמרי' לקמן נחשדו כהנים על השביעית: אגיסטון. שכיר וקרקע של נכרי הוא. א"ר משום ארנונא שכרו צעל הבית לחורש: כסה. זומר כרס: עקל. דדורט"א וזריכה לבית דבד לקשור את תפוח הוימים כשעורין אותן בקורה: הלכ יודע. לבו יודע אס לעקל מתכוין או לעקלקלות: לעקלקלות. לעבור על דת: סעלה. דתרומה טעילה בלחוד ומאה והשביעית יאלכו וז קודם זמן הדיבור: ולחוס. ממהל דהויא ליה מדומע ואסורה לזריס: ימכרו לנפן. דהא שרייה ל"י תרומה: דמ"י סרומה. כלומר צול דתרומה אין דמיה יקריס כחולין לפי שאינה ראיה אלא לכהנים. כלומר ימכרנה צעליהם לכהנים צמה שיכול חוץ מדמי תרומה שהוא חייב לתם לכהן כהנס דמותר למכור שביעית ע"מ לאכול היא דמיה יקודם הדיבור: נחשדו כהנים. להשוות שביעית אחר זמן הדיבור דמרוו זה הימירא משום דלשמה תרומה וקדיש קדיש לגבייהו והשביעית נמי קדושת הארץ היא: אמרי. ר' חייא בר זרנוקי ור' שמעון עליה דריש לקיש: טרודא הוא דין. קמתן הוא זה ומטריח דבדרי: כי מני הסס. לעליה שמעברין זה שנה כדלמרינן בפ"ק (דף ע"ב). החשוטין על השביעית. שנעשו סניגורין לשעשים: שלשה רועי צב. צפרק כהן גדול (נע"ל דף ע"ב): קשר רשעים הוא. והיאך אף סומכין על מנין זה לעשות כדכריהם ואפילו אי חי עושין עבור כדון וכדת אין השנה מתעברת על ידיהן דנענין (א) צ"ד נמנין וכו' אינו מנין: דא עקא. שאתה קורא אותן רשעים: שצנא. ממונה על צימו של חוקיהו מלך יהודה: השלימו. לעובדך: דירכון קשם כונו תלס וגו'. על סס שע"י אף הוא מנצק להמית את אדונו צלשון הרע הכתוב סס: לא סאמרון קשר. אל תחשוב דעתך חוקיהו שיהא מניינו של שצנא מנין ליחשב רוב: צקני ציט דוד. שהיה מתאנה למרוד במלכות וליקצר צמותו צקצות המלכים: אנון ילפנך לנפס דוד. סבצ יסבצון חילות כדור שבורה להגלותך אל ארץ חמת ידים. ספייה דקרא שמה מות וסס מרכצות כבודך קלון ציט אדוניך: כי הוה. שצנא נפיק עס סיעמו ללאת מירושלים ולהשלים עס סמחריב: משריימן

ומיגזו כולי עלמא כי אתי א"ל ממאן נבעי כי ניהא נפשיה א"ל שקולו תליסר מעי דציירי לי בסדינאי והדרו ליה לפלניא דשקלתינהו מיניה ולא איצטריכו לי: א"ר שמעון בתחילה היו קוראין אותן אוספי שביעית: מאי קאמר אמר רב יהודה ה"ק בתחילה היו אומרים אוספי שביעית כשרין סוחרין פסולין משרבו ממציא מעות לעניים ואולי ענינים ואספי להו ומייתו חזרו לומר אחד זה ואחד זה פסולין קשו בה בני רחבה האי משרבו האנסים משרבו התגרין מיבעי ליה אלא בתחילה היו אומרים אחד זה ואחד זה פסולין משרבו האנסין ומאי ניהו ארנונא כדמכרין רבי ינאי פוקו וזרעו בשביעית משום ארנונא חזרו לומר אוספין כשרין סוחרין פסולין ר' חייא בר זרנוקי ור"ש בן יהוצדק הוו קאולי לעבר שנה בעסיא פגע בהו ריש לקיש איטפיל בהדיהו אמר איזיל איחזי היכי עבדי עובדא חזייה לההוא גברא דקא כריב אמר להן כהן וחורש אמרו לו יכול לומר אגיסטון אני בתוכו תו חזייה לההוא גברא דהוה כסה בכרמי אמר להן כהן וזמר א"ל יכול לומר לעקל בית הבר אני צריך אמר להם הלב יודע אם לעקל אם לעקלקלות הי אמר להו ברישא אילימא הא קמייתא אמר להו ברישא הא נמי לימרו אגיסטון אני בתוכו אלא הא אמר ליה ברישא והדר אמר להו הך מאי שנא כהן משום דחשידי אשביעית (ד) (ד) סאה תרומה שנפלה למאה סאין של שביעית תעלה פחות מיכן ירקבו והוינן בה אמאי ירקבו ימכרנו לכהן בדמי תרומה הוין מדמי אותה סאה ואמר רב חייא משמיה דעולא זאת אומרת נחשדו כהנים אשביעית אמרו טרודא הוא דין כי מטו להתם סליקו לאיגרא שלפוחה לדגנא מתותיה אתא לקמיה דרבי יוחנן א"ל בני אדם החשוטין על השביעית כשרין לעבר שנה הדר אמר לא קשיא לי מידי דהוה אשלישה רועי בקר (א) ורבנן אחושבנניהו סמוך והדר אמר לא דמי התם הדור אימנו רבנן ועברוה לההוא שתא הכא קשר רשעים הוא וקשר רשעים אינו מן המנין אמר רבי יוחנן דא עקא כי אתו לקמיה דרבי יוחנן אמרו ליה קרי לן רועי בקר ולא אמר ליה מר ולא מידי. אמר להו ואי קרי לכו רועי צאן מאי אמינא ליה מאי קשר רשעים שבנא הוה דריש בתליסר רבוותא חזקיה הוה דריש בחד סר רבוותא כי אתא סנהריב וצר עלה דירושלים כתב שבנא פתקא שדא בגירא שבנא וסיעתו השלימו חזקיה וסיעתו לא השלימו שנאמר י"ב הגה הרשעים ידרכון קשת בוננו חצם על יתר לירות בנו אפל ל'ש"ך לב: תהלים י"ב לא תאמרו קשר לכל אשר יאמר קצם הנה קשר ואת מורא לא תיראו ולא תעריבו: ישעיהו י"ב

בו. משרבו האנסין ומאי ניהו ארנונא.

המירו לחורש ולרוע דהויא איסורא מלאורייתא וי"ל דמיירי שביעית זמן היה לרצון אי נמי וי"ל דפוקו נפש הוא ששאל להם המלך מס ואין להם מה יפרעו ומתים צתפיסת המלך והכי איתמר צירושלמי משום חיי נפש: לעבר השנה בעסיא. וא"ת היאך היו מעברין צעסיא הא עסיא מזה לארץ היא כדלמרינן פ' חוקת הצמים (צ"ד דף טו, ו) וסס עסיא ואספמיא וכו' וי"ל דלעבר ר"ל לחשוב והכי משמע מדקאמר כהן וחורש משמע שביעית היתה ואין מעברין השנה שביעית כדלמרי' (נע"ל דף טו, ו) **אגיסטון** אני בתוכה. פ"ה לשון ראשון שכיר אני

תמוכה וקרקע של נכרי הוא ולא נהירא דלמרינן גביטין (דף טו, ו) אין עזרין עס הנכרי שביעית ע"כ נראה כפירוש חסר שפירש הקונטרס משום ארנונא: לעקל בית הבר אני צריך. וקשה דמ"מ מה צכך מ"מ הוה משצת הכנס דהכי אמרינן פרק כלל גדול (שנת דף עג, ו) הוומר וזריך לע"ס חייב שמים משום קולר ומשום נועט הכא נמי לחייב משום עבודת נועט וי"ל דצבד ליה צלמו ענין דודאי קשה ליה דליכא לחייבו משום נועט) כדלמרינן גבי שנת דשאיני גבי שנת דמלאת משצת אסרה מורה והא מתעבדא משצתו אלל גבי שביעית אין לאסור רק היכא דמשצת הקרקע אלל הכא קשיא ליה וכה"ג שרי כדליתא פרק המוכר את הספינה (צ"ד דף ע"ב) **ימכרו לנפן** בדמי תרומה. וא"ת והא אסור לעשות סחורה צפירות שביעית כדלמרינן במסכת ע"ז (דף ע"ב) לאכלה ולא לסחורה וי"ל דסחורה היינו כשמוכרה בשוק כעין חנות דמני לסחורה אלל פעס א' כעין אקראי צעלמא ליכא משום סחורה: **בדר אל ארץ רחבת ידים.** פ"ה כדור כסורה יסוצבו חילות פ"ה כגז שהוה גולה ל' דירה כמו מדור צאהלי רשע (מהללס פד) ל"א כדור פלוט"ה צלע"ז כמו הכדור והאמוס (לקמן דף סח, ו) ואע"ג דלח כמיצ כדור מ"מ אשכחן כי האי דרשה דמיצ (קלמט יב) דצרי חכמים כדצבונות ודרשין (ירושלמי סנהדרין פ"ה) כדור של צנות שזרקין זו ליד חבירתה של אדם מונס דצרי מזה לנצירו ולתלמידיו זה לזה ומתפקחין זה מזה ולא כמיצ כדצבונות: מתחשה

בדמי תרומה חוץ מדמי אותה סאה ואמרינן זאת אומרת נחשדו הכהנים כי מטו להתם סליקו לאיגרא שלפוחה לדגנא מתותיה אמרו טרודא הוא דין. אתא ריש לקיש לקמיה דר' יוחנן א"ל בני אדם החשוטין על השביעית כשרין לעבר השנה. וא"ת חשבניהו כרועי בקר דעברי שתא אפומייהו לא הני קשר רשעים אינו מן המנין א"ר יוחנן דא עקא כלומר זו צרה: שבנא הוה דריש בתלת סרי רבוותא וחזקיה בחד סר והוה חזקיה מסתפי דלמא משגח קוב"ה בחר רובא. בא הנביא ואמר לא תאמרון קשר לכל אשר יאמר העם את קשר ואת מוראו אל

עין משפט
נר מצוה

לג א מיי פ"ה מהל
שמעין הלכה זו:
לד ב ג מיי סס פ"ח
הלכה זו:

רבינו חננאל

גבאין אלא בזמן שהמלכות מטילה מס כך וכך לבתו מן היהודים מכל אחד ואחד לפי ממונו וכיון דחיי רבנן הני מוסכין שמעריכין העם ונחשאים מנם למקצת ומקילין עליון ומכבידין על מקצתן ויתר מן הראוי נמצא גזונו לפיכך פסלינהו רבנן: אמר רבא ורעה שאמרו חכמים כי חן פסולין בין רעה בהמה דקה בין רעה בהמה גסה מסתבאר הכי כדברא מרתנן נאמנין עלי ג' רועי בקר מכלל דאלו לא אמר נאמנין עלי רעה בהמה גסה נמי פסולין הן לעדות ודחינן לדינא הן פסולין אבל לא לעדות מרתנן ג' דאי לעדות ג' למה לי ואקשנין אלא מאי לדינא אמאי רועי בקר כל בי תלתא אתי דלא מגירי דינא פסילי ושננין אתא לאשמעין אפי' הני רועי שכחין ביישוב אי קבלינהו עליה אינו יכול לחזור בו אמר רב יהודה סתם רועה כו' כלומר אצ"פ שלא ארזוהו נוטל משדות אחריז ומשליך לפני בהמתו פסול. אבל סתם גבאי כשר עד שיראו אותו גובה ויתר ממאי דחיי ליה: אבהו דר' יודא סתם גבאי הוה י"ג שנין כי הוה את ריש גרדא למתא הוה אמר רבנן ק' עמי בא בחדרך ויגון כי קא ניהא נפשיה אמר י"ג מעי דציירין לי בסדיני אהדינהו לפגוני דשקלתינהו מיניה ולא אצטריכו לי: אמר ר"ש בתחלה היו קורין אותן אוספין כשרין סוחרין פסולין משרבו ממציא מעות לעניים וענינים אספי ומייתו להו בניני מעות אמרו אחד זה וא' זה פסולין משרבו האנסין ומאן ניהו עובדי כוכבים ותובעין ארנונא מינייהו התיירו להן לאסוף ולפרוע להן כדור ינאי דמכרוי ורעו שביעית משום ארנונא חזרו לומר אוספין כשרין ורועין פסולין. ר' חייא בר זרנוקי ור' יהושע בן יהוצדק הוו אולי לעבר שנה באסיא שביעית פגע בהו ריש לקיש אזל בהדיהו חזייה לההוא גברא דכריב שביעית אמר להו כהן וחורש. כלומר כדדומה אני שוה החורש בשביעית כהן הוא כי הכהנים הם השוים על השביעית א"ל יכול לומר אגיסטון אני בתוכה כלומר יכול הוא שאמר כהן וזמר אמרו לו יכול לומר אני וזמר שהיא עבודת האילן אלא זמורת לעקל בית הבר אני צריך לקשור לפיכך אני חותך אלו המזורות ומרתנן סאה תרומה שנפלה למאה סאה שביעית תעלה פחות ממאה ירקבו ומפני מה אין מוכרין אותה לכהן